

Dødsulykker med fritidsfartøy, 2021

I 2021 registrert Sjøfartsdirektoratet 26 omkomne med fritidsfartøy i norsk farvann. Det er seks flere omkomne enn i 2020. Rapporten viser ulykker med omkomne for 2021 og historiske ulykker.

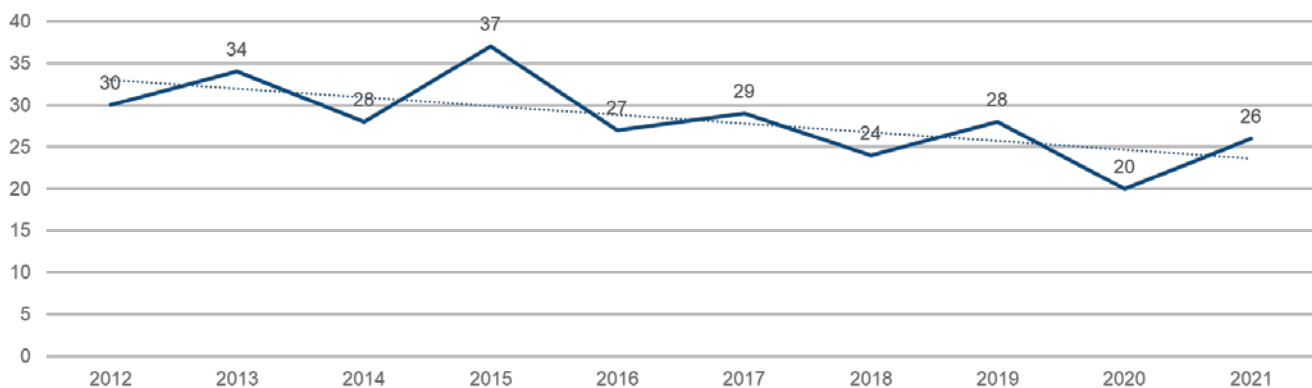
Datafangst

Sjøfartsdirektoratet registrerer dødsulykker med bruk av fritidsbåter i norsk farvann. Ulykkene plukkes i utgangspunktet opp gjennom automatiske mediasøk, men blir fortløpende bekreftet av politiet etter hvert som ulykkene skjer. Data for alkohol-/ruspåvirkning er ikke bekreftet på alle ulykkene, da det tar 3-4 mnd. (inntil 6 mnd. nå under koronapandemien), før endelig obduksjonsrapport foreligger. Dette – sammen med eventuelle etterregistreringer – medfører at det kan komme endringer i tallene. Tallene som presenteres her må med andre ord anses som foreløpige.

Utvikling

Sjøfartsdirektoratet har registrert 651 omkomne i forbindelse med fritidsfartøy siden Sjøfartsdirektoratet startet å registrere ulykker med omkomne for 20 år siden. Det har i gjennomsnitt omkommet 31 personer hvert år siden 2001.

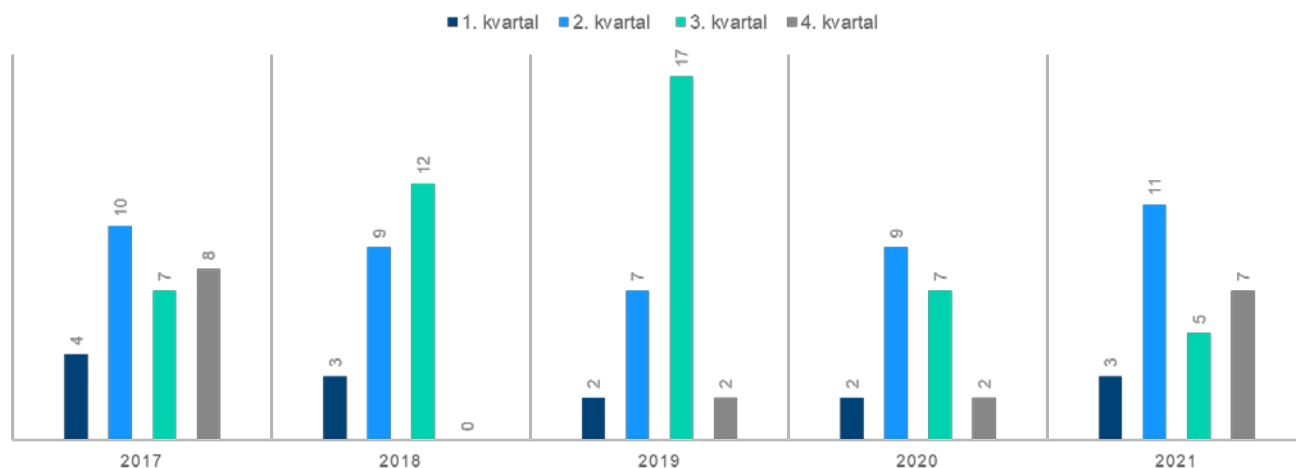
I 2021 omkom det 26 personer da de var ute med fritidsbåten for å fiske, padle, leke, dra på tur, eller når de skulle til/fra fartøyet som lå forøyd. Til sammenligning omkom 20 personer i 2020.

Figur 1: Utvikling i antall omkomne, 2021

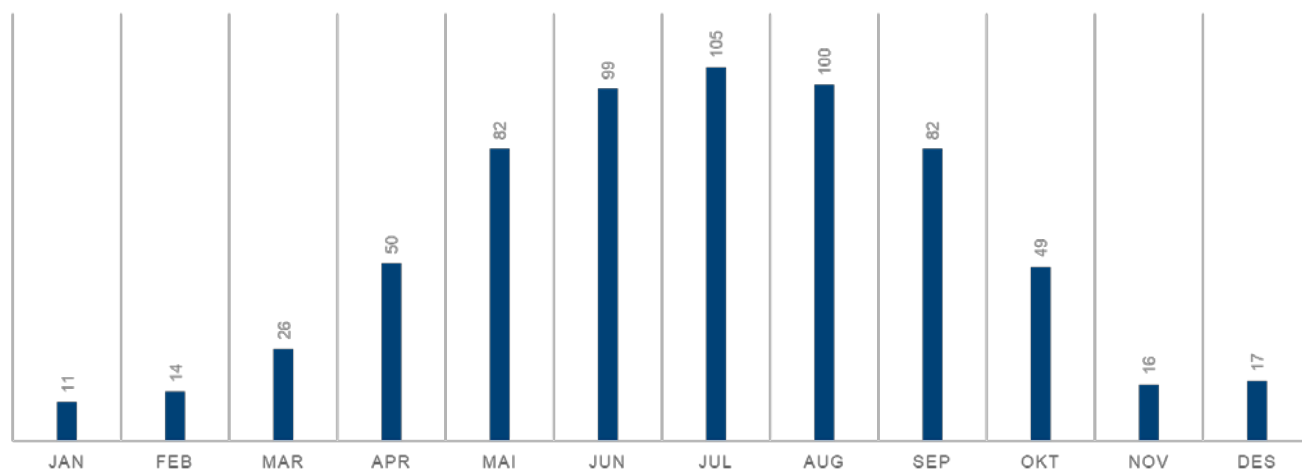
Når skjer ulykkene

2021 har en fordeling av ulykker gjennom året som er ganske lik som i 2017. Fra 2018 - 2021 har det likevel vært en endring i når på året ulykkene skjer. Vi ser en liten nedgang i 3. kvartal sammenlignet med de andre kvartalene. I 2021 er det flere som omkommer i 4. kvartal enn i 3. kvartal. Hovedvekten av dødsfallene skjer vanligvis i årets 2. og 3. kvartal.

Figur 2: Utvikling i antall omkomne, pr. kvartal 2017–2021

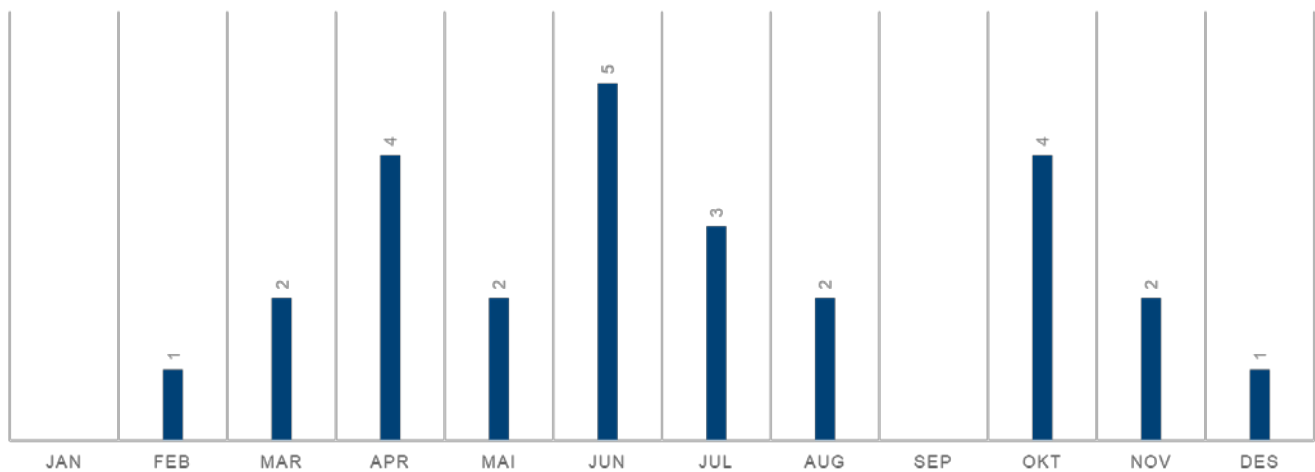
Når vi ser på omkomne helt tilbake fra 2001 til 2021, ser vi at vi får en normalkurve med flest omkomne i sommermånedene juni, juli og august. Grunnen til dette er nok at hovedsesongen for båtliv i Norge gjerne starter i påsken (april), og strekker seg til september.

Figur 3: Omkomne fordelt på måned, 2001- 2021

Tallene for 2021, som vist i figur 4, er ikke ulik normalkurven vist i figur 3.

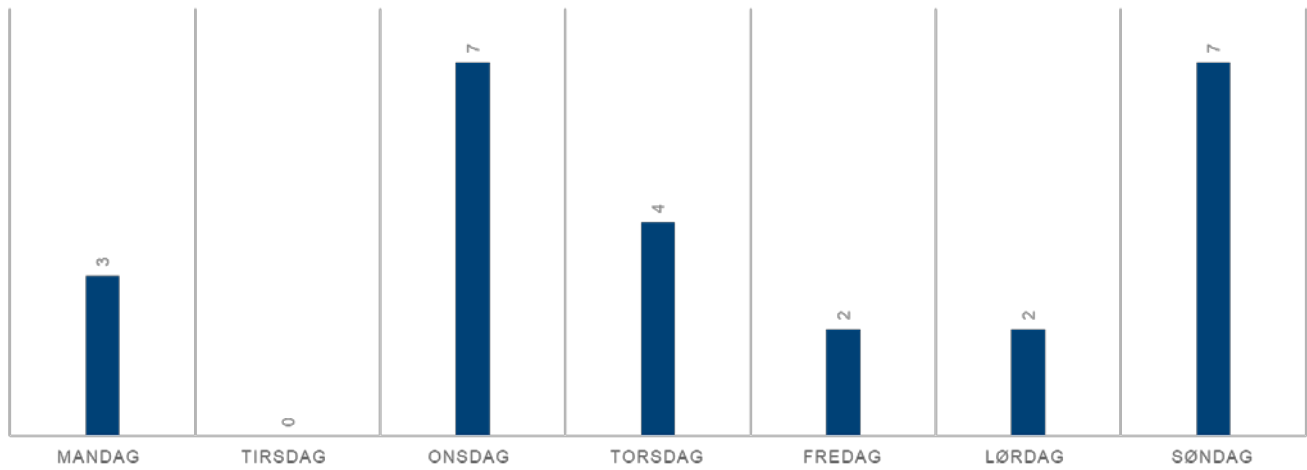
Vi har 12 personer som omkom når fartøyet var underveis. Tre av disse omkom når de padlet på tur med kano. 7 personer omkom under fiske, der fem omkom når de satte ut eller tok inn garn/teiner, 5 personer omkom når fartøyet lå langs kai og to av disse omkom når de drev med vedlikehold av fartøyet. 2 personer omkom under sportsutøvelse.

Figur 4: Omkomne fordelt på måned, 2021

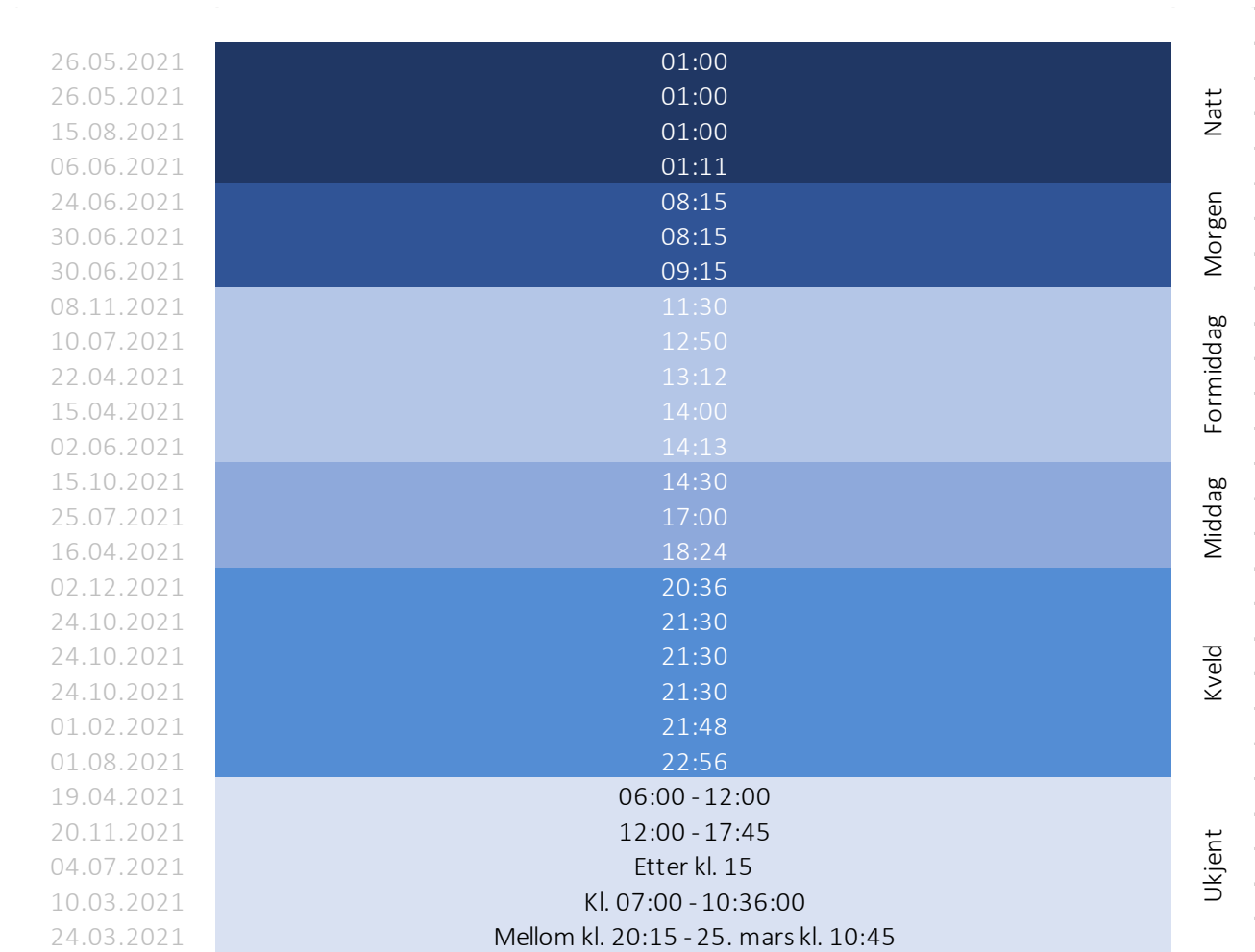
Februar	Personen som omkom i februar, drev med vedlikehold av fartøyet sitt som lå til kai.
Mars	I mars omkom 1 person under fiske og en person omkom når han fraktet fartøyet sitt fra Vestland til Nordland fylke.
April	I april omkom 1 person under lek med vannscooter, og 3 personer når de drev med fiske.
Mai	2 personer omkom i mai etter at båten de kjørte forliste. Det er usikkert hva hensikten med båtturen var, og begge mennene er fremdeles savnet.
Juni	I juni omkom 1 person når han drev vedlikehold av fartøyet sitt når det lå til kai, 1 person omkom om natten når båten var underveis og 1 person omkom når han var på vei til arbeid tidlig om morgenen. I den siste ulykken i juni omkom 2 menn når de var på padletur med hver sin ektefelle i hver sin kano. Kanoene de satt i kantret når de padlet ned en stri elv. Ektefellene overlevde sannsynligvis på grunn av at de brukte flyteutstyr.
Juli	I juli omkom 1 mann da han var på fisketur i et vann der båten til vedkommende ble funnet tom. 1 mann omkom under høy fart i et båtrace, da båten han satt i traff ei bølge. 1 mann omkom etter at en kano veltet på kanotur.
August	I august omkom 1 mann da han var på fisketur, og 1 mann omkom da han ramlet fra båt/brygge når han skulle ombord i båten sin som lå i småbåthavna.
Oktober	I oktober omkom 1 krepsefisker vest for Karmøy, og 2 menn og 1 kvinne omkom etter at de ble tatt av ei stri elv når de forsøkte å ta seg over i en robåt.
November	I november ble 1 mann funnet omkommet etter at han ble meldt savnet når han var på hummerfiske, og 1 mann omkom etter at han ramlet på sjøen når han skulle se til båten sin som lå fortøyd til kaien.
Desember	I desember ble 1 mann funnet omkommet ved båten sin som lå fortøyd i båthavna.

De fleste forulykket på en onsdag eller søndag i 2021.

Figur 5: Omkomne fordelt på ukedag, 2021

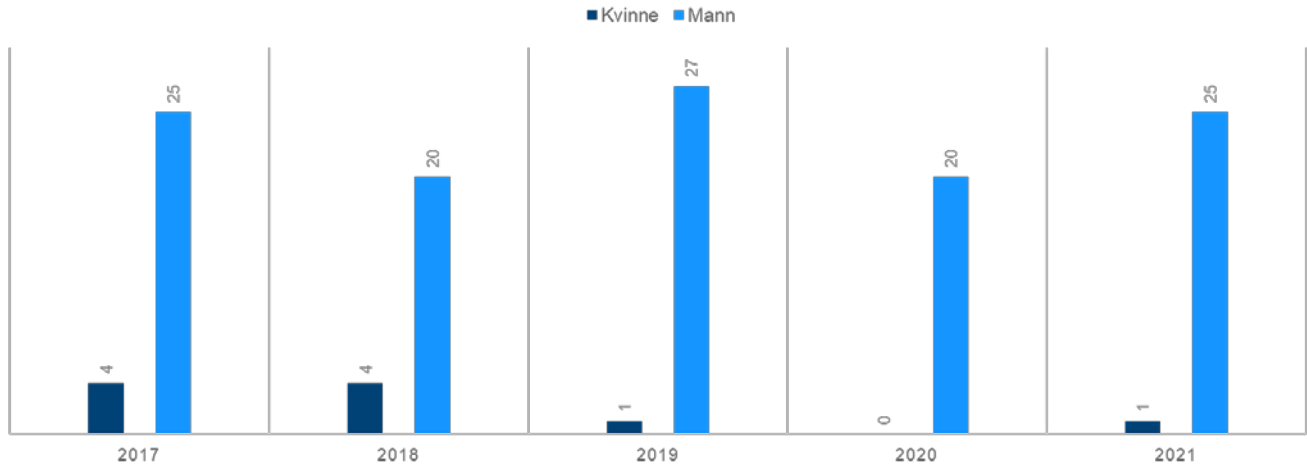
Tidspunktet på døgnet er spredt utover dagen og kvelden. I fire av ulykkene er det usikkert når personen omkom, da vi kun vet når personen reiste ut og når ulykken ble kjent. 4 personer er fremdeles savnet.

Figur 6: Omkomne fordelt på tidspunkt, 2021

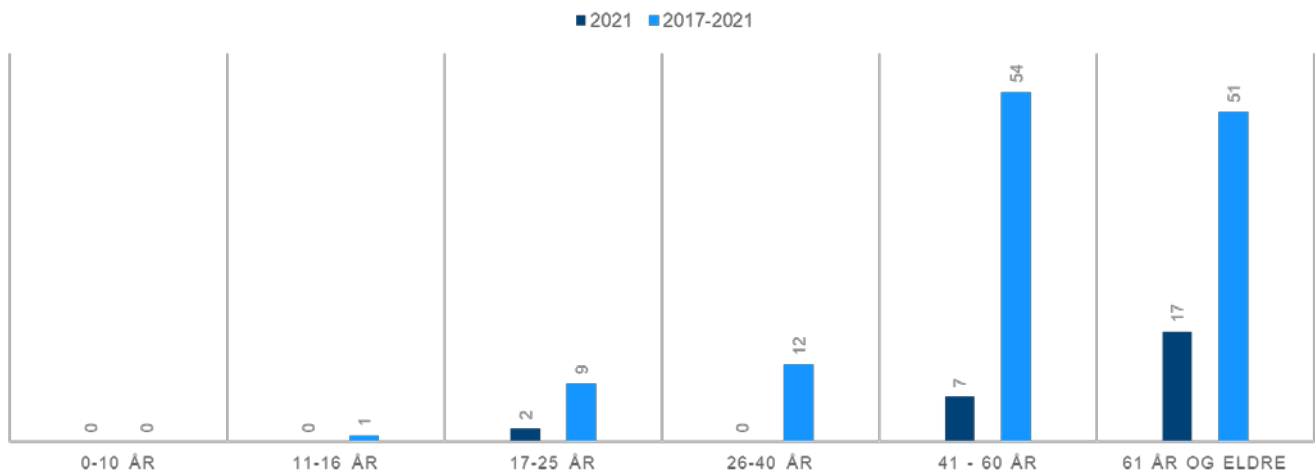
Hvem omkommer

Mellom 2017 og 2021 har 127 mennesker mistet livet i fritidsfartøyuulykker. En gjentakende trend viser at det er menn som omkommer, ca. 92 % var menn og 8 % var kvinner. I 2021 var det 1 kvinne som omkom ved bruk av fritidsbåt.

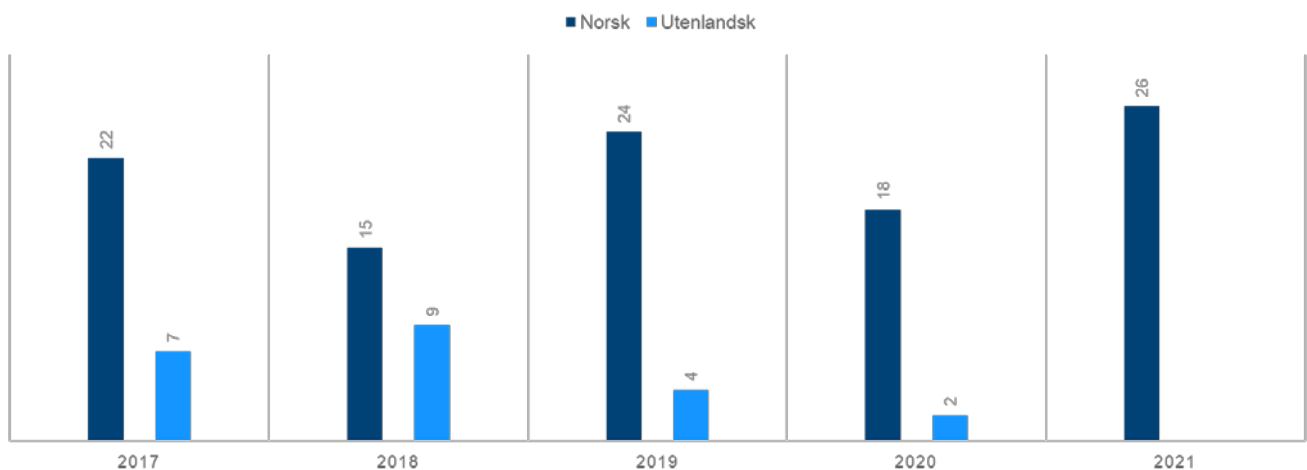
Figur 7: Omkomne fordelt på kjønn, 2021

Gjennomsnittsalderen på de som omkom i løpet av de siste fem årene er om lag 55 år. I 2021 var gjennomsnittsalderen 59 år. Den eldste som omkom var 79 år, mens den yngste var 17 år. Av de i alt 26 som omkom, var 92 % 40 år eller eldre.

Figur 8: Omkomne fordelt på aldersgruppe, 2021 og 2017 – 2021

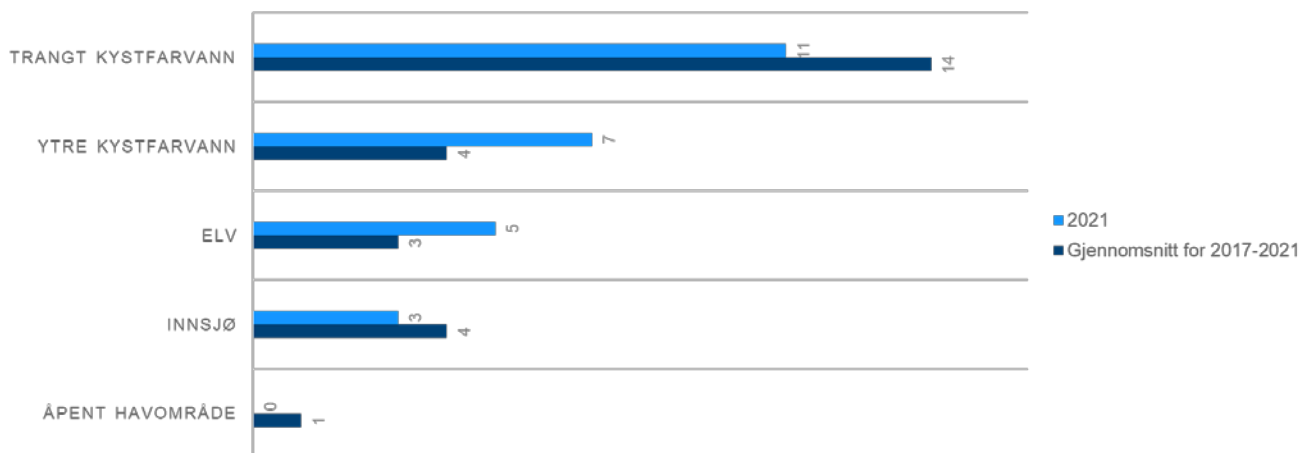
I likhet med 2020 omkom det ingen turister i forbindelse med leie av fritidsbåt i 2021. Dette er nok på grunn av Koronapandemien som har ført til et mindre antall utenlandske fisketurister i Norge de to siste årene.

Figur 9: Omkomne fordelt på nasjonalitet, 2017 - 2021

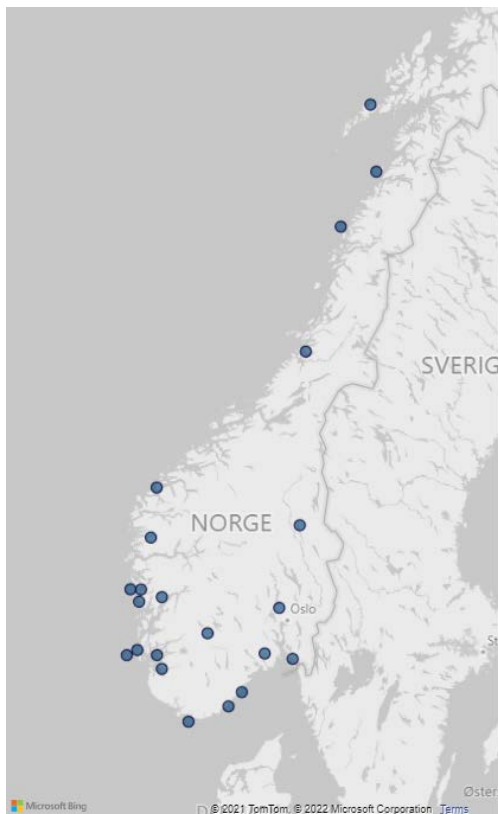
Hvor skjer ulykkene

Majoriteten av dødsulykker skjer i trangt kystfarvann. Vi ser at de fleste som omkom i 2021 befant seg i trangt kystfarvann, der 11 personer omkom. 7 personer omkom i ytre kystfarvann og 5 personer omkom når de førte båt i elv. I 2021 var det kun 3 personer som omkom ved føring av fritidsfartøy i vann eller innsjø. «Trangt kystfarvann» blir i denne sammenhengen beskrevet som at man kan se land på begge sider av fritidsfartøyet. Ved «ytre kystfarvann» kan man se land på en side, og i «åpent havområde» er man ikke i nærheten av land i det hele tatt.

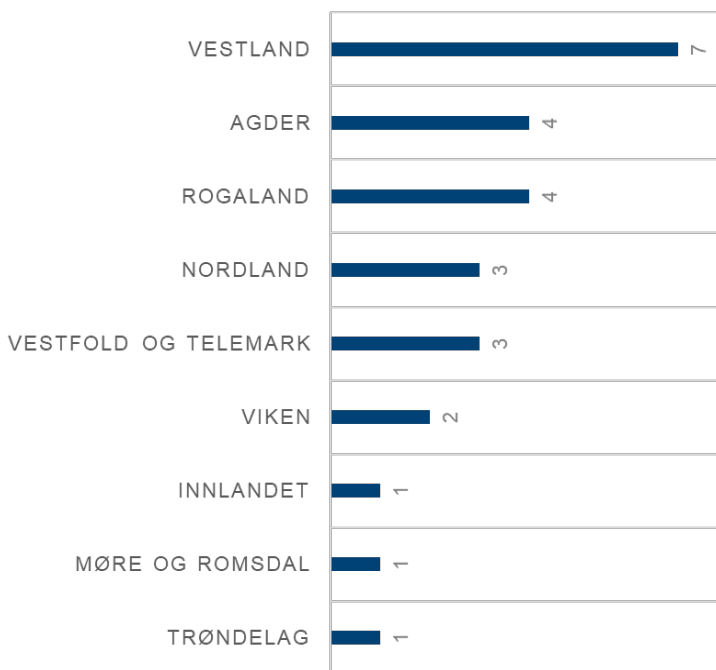

Figur 10: Antall omkomne fordelt på farvann, 2021 og gjennomsnitt for 2017-2021

I 2021 omkom hele 7 personer i Vestland, 4 personer omkom i Agder og Rogaland, 3 personer omkom i Nordland og Vestfold og Telemark fylke og 1 person omkom i både Innlandet, Møre og Romsdal og Trøndelag.

Figur 11: Kart over antall omkomne fordelt på fylker, 2021

Figur 12: Antall omkomne fordelt på fylker, 2021

Hvordan skjer ulykkene

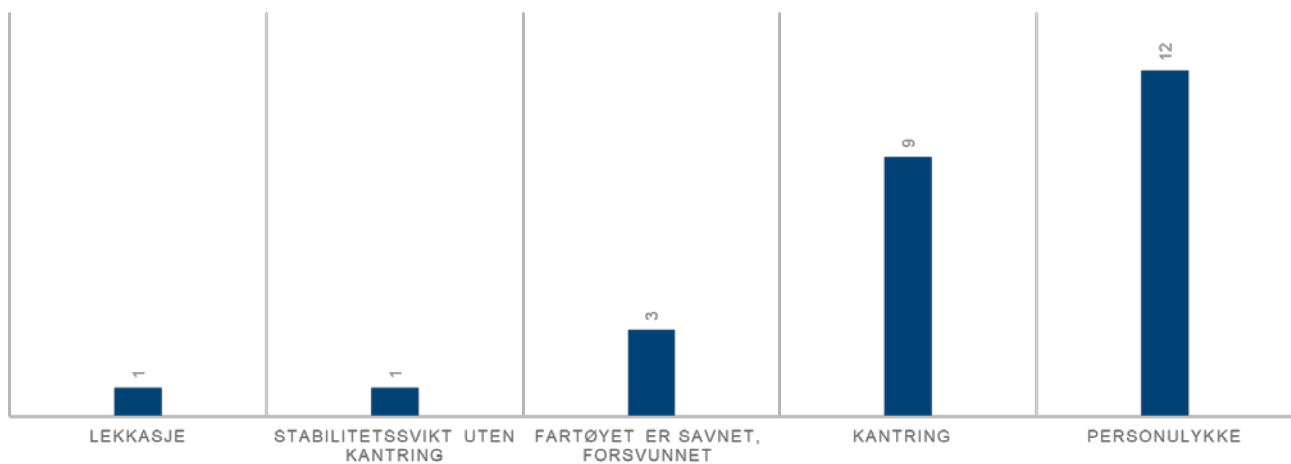
12 personer omkom i **personulykke**. Med personulykke mener vi at noe har skjedd med personen, uten at det har skjedd noe med fartøyet. Fire av personene drev med fiske da de ramla over bord, fem personer omkom når båten lå fortøyd ved kai, en person omkom da han lekte seg med vannscooter, en person var passasjer og omkom etter fall over bord på natta på vei hjem fra et festlig lag, og en person omkom etter fall over bord når han var på vei til jobb en tidlig morgen.

9 personer omkom som følge av **kantring**. Tre personer skulle krysse ei elv, to personer kantret med kano som var på vei ned et fossestryk, en person omkom da han skulle teste båten etter at han hadde reparert motoren. En person kantret når han padlet på et vann sammen med kjæresten sin og to personer er fremdeles savnet etter at båten ble funnet kantret.

I kategorien **fartøy savnet**, omkom 3 personer. To omkom under fiske, der en skulle trekke garn, og en omkom når han skulle frakte båten sin hjem etter langtur.

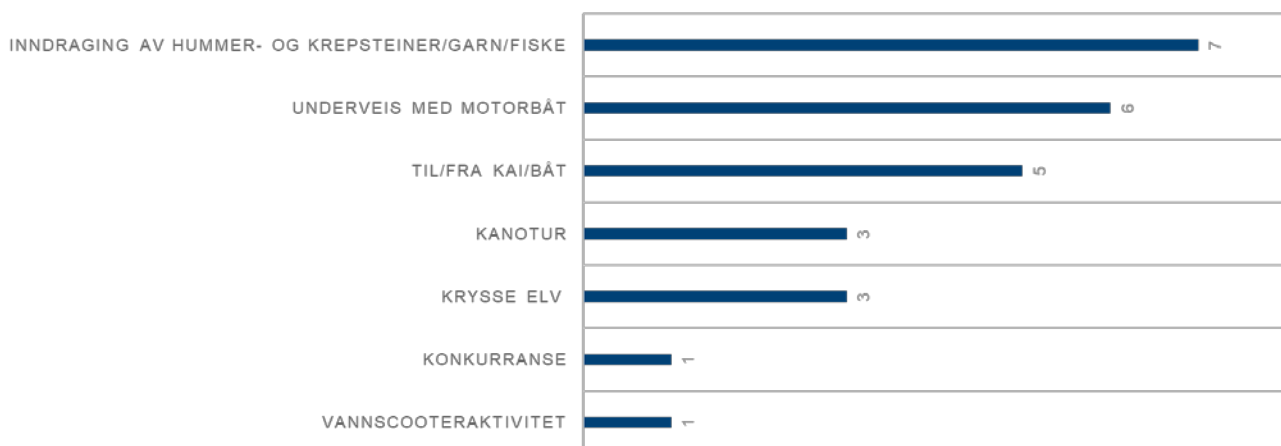
I år har vi 1 ulykke på grunn av **lekkasje**, der personen gikk ned i motorrommet etter at motoren stanset. Han fulgte med båten ned og druknet. Han hadde til hensikt å fiske med teiner, da ulykken inntraff.

1 person omkom etter båten fikk **stabilitetssvikt uten kantring**. Vedkommende deltok i et båttrace.

Figur 13: Antall omkomne fordelt på ulykkes kategori, 2021

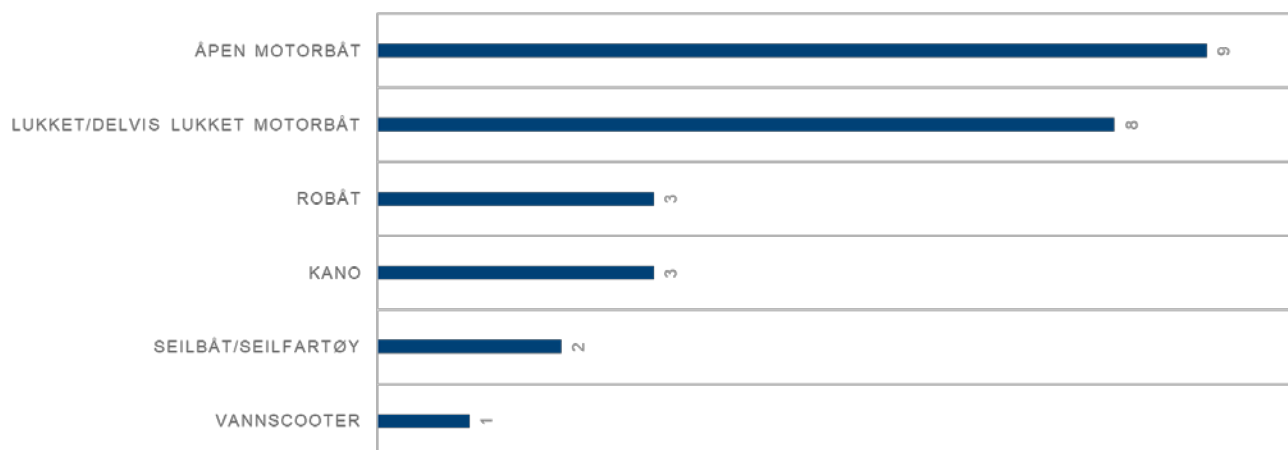
7 personer omkom under fiske i 2021. Fem av disse ramlet over bord når de dro inn garn eller teiner, seks omkom når de var underveis med motorbåt, og fem personer omkom når de ramlet mellom båt og brygge. 13 personer omkom når de var alene i båten og 9 personer omkom når det var to personer om bord. I to av ulykkene var det tre personer med på båttur når noen omkom, der alle tre omkom i den ene ulykken.

Figur 14: Antall omkomne fordelt på aktivitet, 2021

Fartøytype

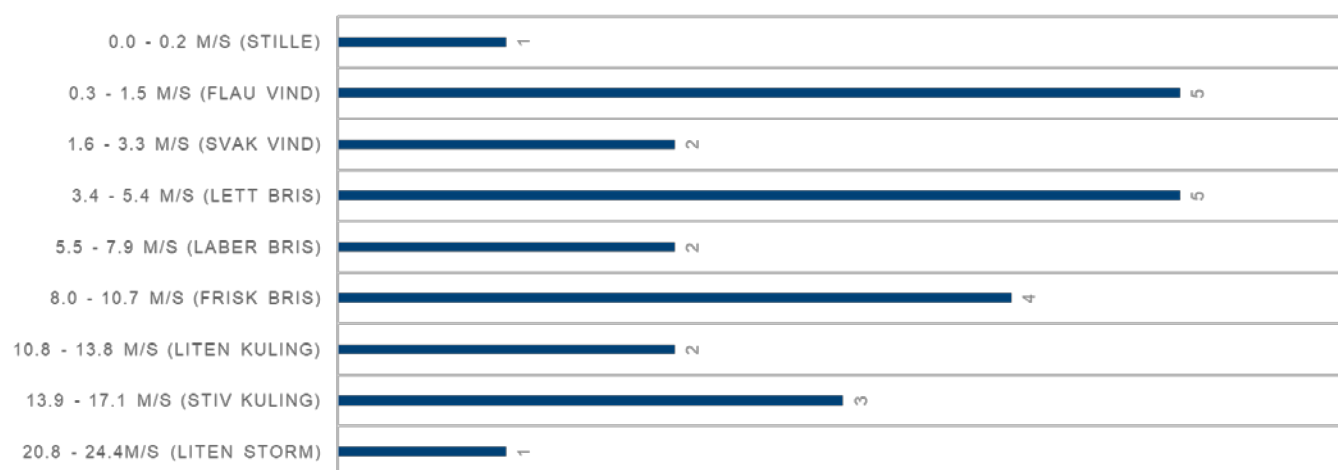
17 personer omkom ved bruk av åpen- eller lukket motorbåt. De aller fleste ulykkene skjer som hovedregel med åpne motorbåter (9). Fem personer omkom ved bruk av lukket motorbåt. Tre personer omkom ved bruk av lukket- eller delvis lukket motorbåt. 3 personer omkom ved bruk av robåt. 3 personer omkom når de var på tur med kano. 2 personer omkom ved bruk av seilbåt. 1 person omkom ved bruk av vannscooter.

Figur 15: Antall omkomne fordelt på fartøytype, 2021

Værforhold

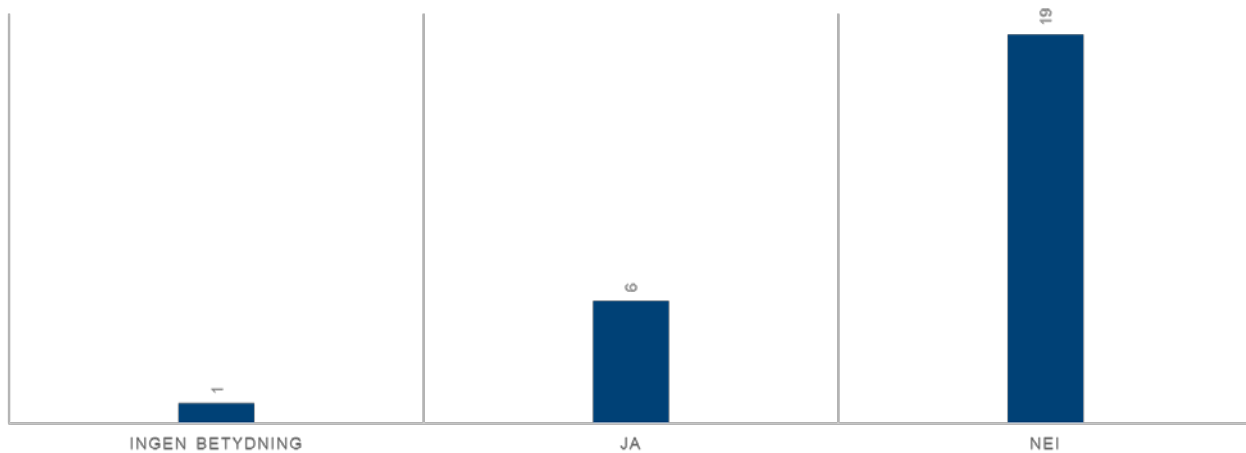
10 personer omkom da det var frisk bris til sterk storm, når ulykken skjedde.

Figur 16: Omkomne fordelt på vindstyrke, 2021

Bruk av flyteutstyr

Sjøfartsdirektoratet har registrert 19 omkomne der det ikke er benyttet flyteplagg. 7 personer omkom til tross for at de benyttet flyteplagg, men i minst ett av tilfellene var ikke flytevesten festet.

Figur 17: Omkomne fordelt på bruk av flyteutstyr, 2021

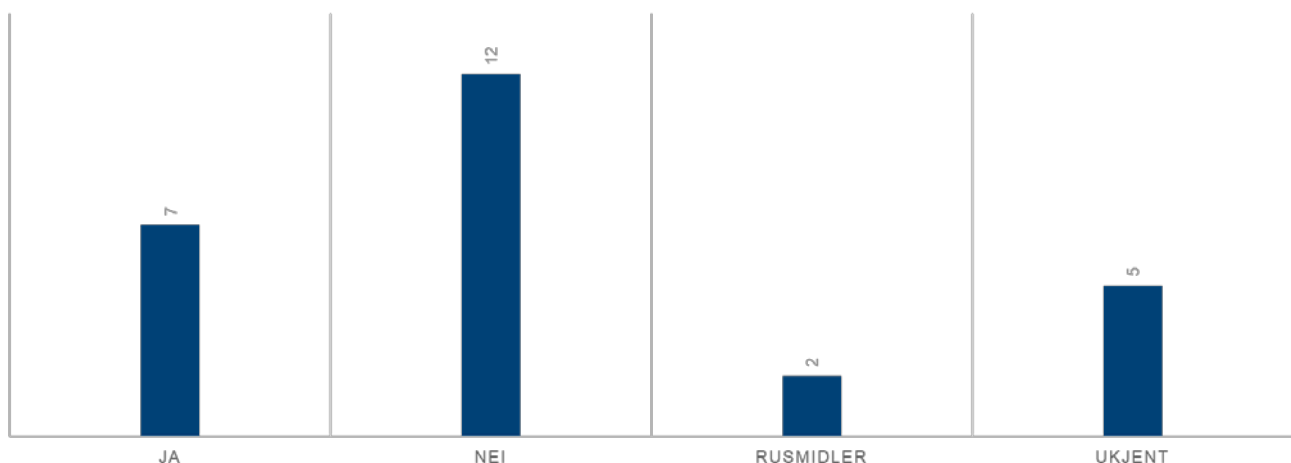
Vi har også tidligere år sett tilfeller der flyteutstyret ikke er benyttet riktig. For eksempel ved at skrittstropp ikke er skikkelig festet, noe som kan føre til at vesten flyter over hodet og hodet blir liggende under vann.

Rus-/Alkoholpåvirkning

I 2021 var 9 av 26 rus-/alkoholpåvirket da de omkom i forbindelse med fritidsfartøy. I 2 av tilfellene er det fremdeles ukjent om personene var ruspåvirket eller ikke. I 1 av tilfellene har ikke politiet fått svar på obduksjonsrapporten og i det 2. tilfellet ble ikke den omkomne obdusert. I 2 av tilfellene var fartøyet fortøyd langs kai.

4 personer som var rus-/alkoholpåvirket når de omkom, var alene i fartøyet. To av disse omkom når de skulle til/fra båt/brygge. Fem av personene som omkom når de var rus-/alkoholpåvirket var ikke alene på tur. Av dem var det 2 passasjerer og 3 førere som omkom.

Promillenivået til de omkomne personene politiet har gitt informasjon om, var alle høyere enn 0,8.

Figur 18: Omkomne fordelt på rus-/alkoholpåvirkning, 2021

Status på rus- eller alkoholpåvirkning er knyttet til den avdøde, og det er ikke avgjørende om den som omkom var fører av fartøyet. Flere avklaringer rundt alkohol og rus vil komme når vi får tilbakemelding fra politiet og obduksjonsrapporter er klar. I de tilfellene der de omkomne ikke blir obdusert, vil alkohol- og ruspåvirkning forbli ukjent. Etterregistreringer og endringer kan forekomme i tråd med at Sjøfartsdirektoratet mottar informasjon fra politiet og andre kilder. Dette gjelder spesielt knyttet til status om flytevest og alkohol.